

Depremi Çocuklar Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi: Nitel Bir Araştırma

Sinan ÖZER¹, Vedat BAKIR² ve İdris ŞAŞMAZ³

Öz

Bu araştırmanın amacı 6 Şubat 2023 yılında Türkiye’de meydana gelen ve aynı anda 11 ilde maddi ve manevi kayıplara yol açan depremin ilkököl öğrencileri üzerine etkisini araştırmaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Adıyaman ili Kâhta ilçe merkezinde ilkököl 4. sınıfa devam eden 46 öğrenci oluşturmuştur. Bu katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmada veri toplamak için araştırma tarafından hazırlanan ve alan uzmanları tarafından son hali verilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulgular beş kategori altında sunulmuştur. Araştırmanın sonucuna göre depremin öğrenciler üzerine etkisi en çok korku ve stres şeklinde ortaya çıkmıştır. Diğer bazı sonuçlar ise öğrencilerin uyku düzensizliği yaşamaları, sevdiklerini kaybetmeleri, sürekli depremi hatırlamaları, okula devam etmede sıkıntı yaşamaları, evlerini kaybetmeleridir. Araştırma sonucunda öğrencilerin deprem sonrası en çok korku yaşadığı görülmüş olup özellikle deprem sonrası rehberlik çalışmalarının yoğun bir şekilde yapılması önerisi sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: 6 Şubat Depremi, İlkököl Öğrencileri, Depremi etkileri

Investigating the Effects of Earthquake on Children: A Qualitative Research

Abstract

This study aims to investigate the effects of the earthquake that occurred in Turkey on February 6, 2023, and caused material and moral losses in 11 provinces at the same time on primary school students. Phenomenology design, one of the qualitative research methods, was used in the study. The sample of the study consisted of 46 students attending the 4th grade of primary school in Kahta district center of Adıyaman province. These participants were determined by the criterion sampling method, which is one of the purposeful sampling methods. A semi-structured interview form prepared by the researcher and finalized by field experts was used to collect data. The data obtained were analyzed by inductive analysis method. The findings obtained as a result of the analysis were presented under five categories. According to the results of the study, the effects of the earthquake on students were mostly fear and stress. Some other results were that students experienced sleep disorders, lost their loved ones, constantly remembered the earthquake, had trouble attending school, and lost their homes. As a result of the research, it was seen that the students experienced fear the most after the earthquake, and some suggestions and recommendations were presented, especially the suggestion that guidance studies should be carried out intensively after the earthquake.

Keywords: February 6 Earthquake, Primary School Students, Effects of Earthquake

Atıf İçin / Please Cite As:

Özer, S., Bakır, V. ve Şaşmaz, İ. (2024). Depremi çocuklar üzerindeki etkisinin incelenmesi: Nitel bir araştırma. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(3), 1075-1087. doi:10.33206/mjss.1394377

Geliş Tarihi / Received Date: 22.11.2023

Kabul Tarihi / Accepted Date: 25.02.2024

¹ Dr. - MEB, sinanozer01@gmail.com,

 ORCID: 0000-0002-0317-4482

² Öğr. Gör. Dr. – Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, vedat.bakir@dpu.edu.tr,

 ORCID: 0000-0001-5458-5110

³ Psk. Dan. - MEB, idrissasmaz02@hotmail.com,

 ORCID: 0009-0002-6964-4229

Giriş

Afetler, ani ve beklenmedik bir şekilde önceden çok az uyarı ile meydana gelen ve büyük yıkımlara neden olan travmatik olaylardır. Bu travmatik olay veya olaylar dizisi insan kayıpları, çevresel hasarlar, maddi zararlar, fiziksel ve psikolojik problemlere neden olmaktadır. Afetler, genel olarak can kaybına neden olmakta ve pek çok çocuğun hayatını tehdit etmektedir. Her yıl afetlerden etkilenen 66 milyon çocuk bulunmaktadır (Muzenda-Mudavanhu, 2016). Travmatik olayları takiben çocuklarda Travma sonrası stres bozukluğu, depresif belirtiler, kaybı bozuklukları, davranış problemleri, madde bağımlılığı, saldırgan davranışlar ve yaşam kalitesinde bozulmalar olmak üzere zihinsel ve fiziksel sağlık problemleri görülmektedir (Cadamuro vd., 2021; Powell, Wegmann ve Backode, 2021). Bu problemler uzun süre devam edebilmekte ve çocukların yaşamlarının farklı alanlarında etkisini gösterebilmektedir.

Türkiye'de 6 Şubat 2023 günü saat 04.17 ve 13.24'de merkez üssü Kahramanmaraş olan 7.8 ve 7.6 büyüklüğünde iki deprem yaşandı (İstanbul Teknik Üniversitesi, 2023). Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı (AFAD) verilerine göre ilk depremden itibaren 06 Mayıs 2023 tarihine kadar geçen üç aylık süre içerisinde 33.591 deprem kaydedilmiştir (AFAD, 2023). Depremden Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya ve Elazığ olmak üzere 11 il etkilenmiştir. Bu kentlerde birçok ev, iş yeri, kamu binası, hastane, ibadethane, okul, yol ve köprü ağır hasar almış veya tamamen yıkılmıştır. Bölgede elektrik, su ve doğalgaz kesintisi yaşanmış olup, temel ihtiyaçlar devlet imkanları ve gönüllü kuruluşlar tarafından sağlanmaya çalışılmıştır. Kahramanmaraş merkezli deprem, bölgede çok sayıda ölüme, ciddi yaralanmalara ve hasarlara neden olmuştur (Ata, 2023). Bununla birlikte insanların bir kısmı konteynerde yaşamaya veya başka yerlere göç etmeye mecbur kalmıştır. Bu durumlardan gelişim dönemleri itibarıyla en fazla etkilenen grubun çocuklar olduğu düşünülmektedir.

Büyük ölçekli afetlerin, özellikle de depremlerin çocuklar üzerinde çeşitli biyolojik, psikolojik ve bağlamsal etkileri bulunmaktadır (Dass-Brailsford, 2015; Şalcıoğlu ve Başoğlu, 2008; Weems, 2015). Fiziksel etkiler arasında travmatik beyin hasarı, solunum ve kas-iskelet sistemi sorunları ve diğer fiziksel rahatsızlıklar yer almaktadır (Dirkzwager, Kerssens ve Yzermans, 2006; Landrigan vd., 2008; Rath vd., 2007). Psikolojik etkiler arasında sinirlilik, öfke nöbetleri, fobiler, uyku ve yeme bozuklukları ve enürezis sayılabilir (McAdam-Crisp, 2006; Zhou vd., 2014). Ayrıca aşırı tepkisel olma, depresyon, anksiyete, dikkat dağınıklığı ve sık ağlama gibi travma sonrası stres belirtileri de görülmektedir (Cénat ve Derivois, 2014; Zhou vd., 2014).

Alan yazında depremin ruh sağlığına olan etkisini inceleyen çalışmalar genellikle yetişkin bireylere odaklanmakta, çocuklarla ilgili yapılan çalışmalar oldukça sınırlı kalmaktadır (Bakır, 2021). 2010 yılında Haiti'de yaşanan depremden 2,5 yıl sonra gerçekleştirilen bir çalışmada, hayatta kalan çocuklarda TSSB'nin %36,93 ve depresyonun yaygınlık oranlarının %40,8 olduğu belirtilmektedir (Cénat ve Derivois, 2014). Çin'in Sichuan Eyaletinde 2008'de meydana gelen 8.0 şiddetindeki depremin ardından ilkökul öğrencileriyle yapılan bir çalışmada 6. ve 12. aylarda sırasıyla kaygının %23,3 ve %22,7, depresyonun %14,5 ve %16,1, travma sonrası stres bozukluğunun %11,2 ve %13,4 olduğu görülmüştür (Liu vd., 2011). Çocukların depremlerle ilgili tepkilerinin yoğunluğu afetin yakınlığına ve etkisine göre de değişmektedir. Bu anlamda yapılan bazı çalışmalar depreme yakınlık, hasara tanık olmak ve sevilen birinin kaybı ile semptomların şiddeti arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir (Fan vd., 2011; Liu vd., 2011; Usami vd., 2012). Bununla birlikte depremin başlama hızı, alarm süresi ve acil durum aşamaları, etki alanının genişliği, yıkıcı potansiyeli, takip eden riskin süresi, tekrarlama olasılığı ve önceden yapılan hazırlıklar gibi unsurlar çocukların tepkileri üzerinde etkili olmaktadır (Raccanello vd., 2023). Depremin doğrudan etkilerinin yanı sıra aile fertleri veya sevilen birinin kaybı, evcil hayvan kaybı, evden ve okuldan ayrılma, su, beslenme ve temel ihtiyaçlar gibi bir dizi ikincil stres etkenleri de söz konusu olabilmektedir.

Depreme maruz kalan çocuklarda kısa ve uzun vadede ciddi problemler görülebilmektedir (Raccanello, 2023). Bu durum çocukların deprem gibi afetlerin zararlı etkilerine karşı savunmasızlığı, başa çıkma stratejileri ve duygu düzenleme becerileri konusunda yeterli düzeyde olmamalarından kaynaklanmaktadır. Çocuklar için birçok risk ve koruyucu faktör bulunmaktadır (Powell vd., 2021). Risk faktörleri arasında deprem kaynaklı şiddetli yıkımlara maruz kalma, düşük ebeveyn desteği, sosyal izolasyon, anksiyete ve depresyon gibi önceden var olan zihinsel sağlık belirtileri yer almaktadır (Pfefferbaum vd., 2015). Koruyucu faktörler arasında ise akran desteği, okula bağlılık, destekleyici ebeveyn

tutumu, problem çözüme ve duygu düzenleme becerileri, öz yeterlilik ve sağlıklı ebeveyn-çocuk ilişkileri sayılabilir (Sert, 2021).

Depremlerden etkilenen bireylerin olaydan sonra belki aylar boyunca afetle ilişkili semptomlar yaşadığı bilinmektedir (Proctor vd., 2007). Bununla birlikte çocukların depremler hakkındaki bilgileri ve deprem senaryolarına yönelik tepkileri ve duygusal gelişim süreçlerine ilişkin çok az bilgi bulunmaktadır. Çocukların depreme ilişkin tepkilerini etkileyen afet öncesi ve sonrası faktörlerin tanımlanması, deprem çağrışımları, depremden sonra ortaya çıkan problemler, uyum süreci ve eğitim kurumlarının işlevi konularında yapılacak çalışmaların etkili müdahale yöntemlerine katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu sebeple mevcut çalışmanın amacı ilköğretim öğrenim gören çocukların depreme ilişkin deneyimlerini araştırmaktır. Bu doğrultuda aşağıda belirtilen sorulara yanıtlar aranmıştır:

- Depremden etkilenmiş ilköğretim dönemi çocuklarının depreme ilişkin şemaları nelerdir?
- Depremden etkilenmiş ilköğretim dönemi çocuklarının deprem sonrası yaşadığı olumsuzluklar nelerdir?
- Depremden etkilenmiş ilköğretim dönemi çocukları, depremle ilgili olumsuz düşüncelerden uzaklaşmak için nasıl bir çaba göstermektedir?
- Depremden etkilenmiş ilköğretim dönemi çocukların sosyal destek kaynakları kimlerdir?
- Depremden etkilenmiş ilköğretim dönemi çocuklarının depremden sonra okula başlamalarının öğrenciler üzerindeki etkileri nelerdir?

Yöntem

Depremin ilköğretim öğrencileri üzerinde oluşturduğu etkilerin neler olduğunu incelemek için yapılan bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji bireyin deneyimlerin özünü ortaya çıkararak bu deneyimleri derinlemesine ve ayrıntılı bir şekilde anlamamızı sağlamaya odaklanır (Patton, 2002; Yıldırım ve Şimşek, 2018). Creswell (2007) fenomenoloji (olgubilim) araştırmalarını, kavramlar veya olgular üzerine oluşturulan deneyimlerin diğer bireylerce algılanan yaygın anlamını ve bu deneyimin nasıl yaşandığının özünü anlamaya çalışmak olarak tanımlamaktadır.

Evren - Örneklem

Araştırmanın katılımcılarını 6 Şubat 2023 Adıyaman depremini yaşamış olan 46 ilköğretim öğrencisi oluşturmaktadır. Bu katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Büyüköztürk (2020) ölçüt örnekleme yöntemini; örneklemin yapılan araştırmanın problemi ile ilgili daha önceden belirlenmiş özellikleri taşıyan durum ve olaylardan seçilmesi olarak ifade etmektedir. Bu araştırmada da ölçüt depremi yaşamışlığı olarak belirlenmiştir. Bu öğrencilerden 8 tanesi ile yüz yüze görüşme yapılmış geri kalanlardan yazılı şekilde sorulara cevap alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri hazırlanan yarı yapılandırılmış sorular aracılığı öğrencilerden yazılı ve yüz yüze görüşme yapılarak toplanmıştır. Sorular hazırlanmadan önce alanyazındaki benzer araştırmalar incelenmiş ve araştırmanın amacı doğrultusunda on soru ve sonda sorular taslak olarak hazırlanmıştır. Hazırlanan bu sorular alan uzmanı (rehberlik ve psikolojik danışman ve ölçme değerlendirme uzmanı) akademisyenlere incelenmek üzere gönderilmiştir. Alan uzmanlarından gelen dönütler sonucunda sorular kapsam ve nitelik açısından yeniden değerlendirilmiş ve dokuz soru ve sonda sorular olarak son hali verilmiştir. Görüşme soruları; “Deprem deyince aklına ilk gelen şey nedir?”, “Deprem aklına ne sıklıkla geliyor, deprem aklına geldiğinde neler hissediyorsun, neler düşünüyorsun?”, “Depremi sana hatırlatan şeyler nelerdir? Depremi hatırlatan unsurlarla karşılaştığında neler yapıyorsun?”, “Depremden sonra yaşamında neler değişti?”, “Depremi hiç yaşamayı nasıl bir hayatın olurdu?”, “Depremin hayatındaki olumsuz etkileri nelerdir, deprem hayatını niçin olumsuz etkiledi?”, “Depremin olumsuz etkilerinden kurtulmak için neler yaptın?”, “Deprem sonrası okula başladığında neler hissettin?” ve “Hayatında hangi unsurlar depremin olumsuz etkilerini azaltmada sana yardım etti?” şeklinde ifade edilebilir. Sorular araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 8 öğrenci ile yüz yüze görüşme yapılarak sorulmuş ve öğrencilerin verdikleri cevaplar kayıt cihazı ile kayıt edilmiştir. Görüşmeler yaklaşık 15-20 dakika arası sürmüştür. Görüşmeler sessiz olması açısından okul rehber öğretmeninin odasında gerçekleştirilmiştir. Ayrıca düzenlenen form yardımı ile 38 öğrenciden

soruları yazılı olarak cevaplamaları istenmiştir. Veriler öğrencilerden hem sözlü hem de yazılı olarak toplanarak analiz aşamasına geçilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada nitel verilerin analizi için içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi ile elde edilen veriler daha derinlemesine değerlendirilmekte ve boyutların daha belirgin bir şekilde ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmada nitel verileri toplamak için görüşme ve yazılı olarak alınan cevaplar depremin çocuklar üzerine etkisini derinlemesine araştırmak ve olası farklı kategori ve temaların ortaya çıkarılması amacıyla içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi “verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tamamlanması ve yorumlanması” şeklinde Yıldırım ve Şimşek’in (2016) ifade ettiği gibi dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Görüşme verileri bizzat araştırmacılar tarafından herhangi bir program kullanmadan el ile çözümlenmiştir. Veriler analiz edilirken veri toplama, veri azaltımı, veri gösterimi, sonuç çıkarma ve doğrulama aşamaları doğrultusunda hareket edilmiştir. Kodlama esnasında tümevarım yaklaşımı benimsenmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

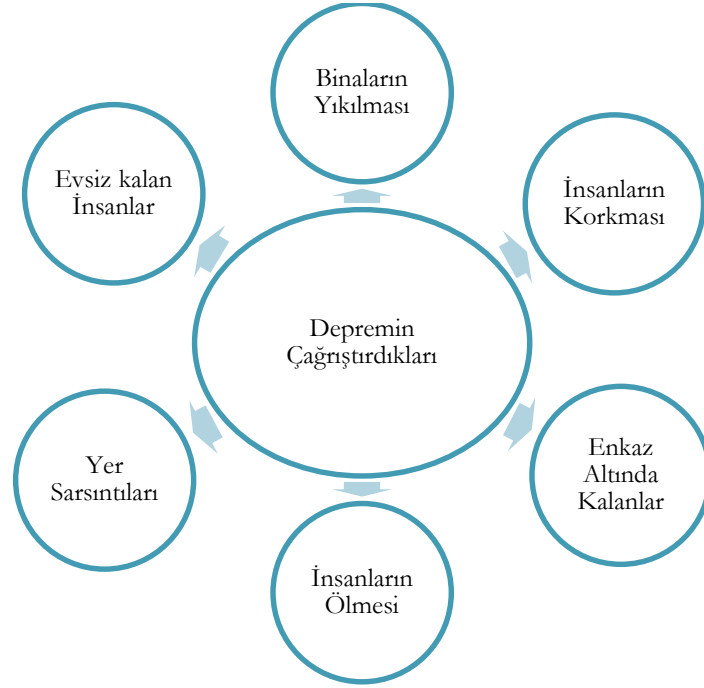
Yapılan araştırmaların doğruluğunun, tutarlılık ve genellenabilirliğinin sağlanması diğer bir deyişle güvenilirlik ve geçerliliğinin sağlanması şarttır. Çalışmada uzman değerlendirmesi ve süreçle ilgili akran incelemesi yöntemlerine başvurulmuştur. Bu araştırmada da güvenilirliğin teyidi için araştırmacılar dışında farklı alan uzmanlarından (ölçme değerlendirme uzmanı ve çocuk gelişim uzmanı) kodlamalar yapılması istenmiştir. Uzmanların yaptığı kodlamalar ile araştırmacıların yaptığı kodlamaların uyumlarına bakılmıştır. Akran incelemesi ise araştırma yöntemleri ve okul psikolojik danışmanlığı konularında tecrübeli ve bir devlet üniversitesinde tam zamanlı olarak çalışan bir akranla birlikte araştırma deseni tartışılarak yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2018) geçerliği iç geçerlik; inandırıcılık ve dış geçerlik; aktarılabilirlik olarak ele almaktadır. Yapılan görüşmelerde elde edilen detaylı bilgiler inandırıcılığı arttırmaktadır.

Bulgular

Bu bölümde ilkokul öğrencilerinin üzerinde depremin etkilerini incelemek için toplanan verilerin analizi sonucunda ulaşılan veriler sunulmuştur. Bulguların sunulması esnasında doğrudan alıntılara yer verilirken gizlilik ilkesi doğrultusunda öğrencilere kod isimler verilmiştir. Araştırma bulgularının analizi sonucunda “Deprem'in etkileri” ana teması altında 5 kategori ve bu kategorilere ait 32 kod elde edilmiş olup başlıklar halinde sunulmuştur.

Deprem'in Çağıştırdıkları Kategorisi ve Kodlarına Ait Bulgular

İlkokul öğrencilerinin deprem sonrası depremi nasıl tanımladıkları, onlar için depremin neyi çağıştırdığı “Deprem'in Çağıştırdıkları” teması şeklinde kategorisinde sunulmuştur. Bu tema “Binaların Yıkılması”, “İnsanların Korkması”, “Enkaz Altında Kalanlar”, “İnsanların Ölmesi”, “Yer Sarsıntıları”, “Evsiz Kalan İnsanlar” olarak altı kod olarak verilmiştir. Deprem'in Çağıştırdıkları teması ve bu temaya ait kodlar Şekil 1’de sunulmuştur.

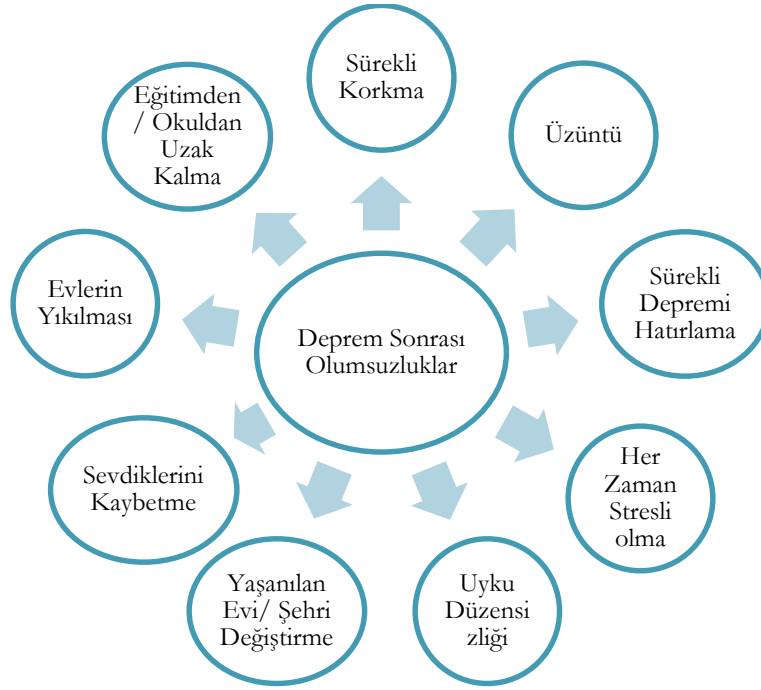
Şekil 1. Depremi Çağrıştırdıkları Kategorisi ve Kodlarına Ait Bulgular

Öğrenciler depremi tanımlarken en çok binaların yıkıldığını belirtmişlerdir. Binaların yıkılması ile ilgili komşularının evlerinin yıkılması kendi evlerinin çok hasar görmesi, okullarının zarar görmesi, akrabalarından bazı kişilerin evlerinin yıkılması olarak tanımlamışlardır. Bazı öğrenciler medyada yer alan haberlerde yıkık binaları gördüklerini belirtmişlerdir. Erhan kod isimli öğrenci depremi “ *Deprem olunca binalar yıkılıyor en çok ta eski binalar yıkılıyor onlardan bazıları kötü malzemelerden yapılmış oluyor*” şeklinde açıklamıştır. Ezgi kod isimli öğrenci depremin çağrıştırdıklarını “ *Deprem olunca Adyaman’daki binalar hemen yıkıldı. En çok orada binalar yıkıldı, okullar yıkıldı akrabalarımızın evleri yıkıldı biz çok üzüldük*” şeklinde ifade etmiştir.

Öğrenciler deprem hakkında düşüncelerini belirtirken depremin kendilerini ve insanları korkuttuklarını belirtmiştir. Öğrenciler deprem anında aile olarak çok korktuklarını hemen dışarı kaçmaya çalıştıklarını, dışarıda karşılaştıkları komşularının da çok korktuklarını belirtmişlerdir. Özellikle çocukların çok ağladıklarını ve korktuklarını belirtmişlerdir. Ali kod isimli öğrenci depremi “ *Deprem başladığında uyuyordum babam ve annem bağırmaya başladı. Merdivenlerden aşağı koşarken herkes ağlıyordu. Dışarı çıktık annem ve biz çok korkmuştuk*” şeklinde tarif etmiştir. Ayşe kod isimli öğrenci depremi “ *Deprem olunca herkes çok korkar biz de çok korktuk, bazen evimizdeki lambaya bakıyoruz ve yine korkuyoruz, deprem olduğunu düşünüyoruz*” şeklinde ifade etmiştir. Öğrenciler depremin çağrıştırdıkları hakkında diğer cevaplarında enkaz altında kalan bireylerden, insanların ölmesinden, yer sarsıntılarında ve evsiz kalan insanlardan bahsetmişlerdir. Azra kod isimli öğrenci verdiği bilgilerde enkaz altına kalan bireyleri “ *Deprem olunca binanlar yıkılır ve altında insanlar kalabilir, depremde bizim okulumuzda bir öğretmenimiz karısı ve çocukları ile birlikte otogarın yanında yıkılan binanın altında kaldılar. Biz çok dua ettik*” şeklinde açıklamıştır. Yine Erhan kod isimli öğrenci “ *Deprem olunca insanlar ölüyor burada da çok insan öldü. Adyaman’da teyzemin kızı öldü. Biz çok üzüldük*” şeklinde ifadesi ile depremin insanların ölmesine sebep olduğundan bahsetmiştir. Elif kod isimli öğrenci “ *Adyaman’da çok akrabamız öldü. Deprem olunca insanlar ölüyor bazı insanlarda hastaneye gidiyorlar*” şeklinde depremi ifade etmiştir. Diğer kodlarda öğrenciler depremi yerin sürekli sallanması ve insanların çoğunun evsiz kalması olarak tanımlamışlardır.

Deprem Sonrası Olumsuzluklar Teması ve Kodlarına Ait Bulgular

Öğrencilerin deprem sonrasında yaşadığı olumsuzlukları belirttikleri “Deprem Sonrası Olumsuzluklar” temasında verilmiştir. Bu kategori altında “Sürekli Korkma”, “Üzüntü”, “Sürekli Depremi Hatırlama”, “Her Zaman Stresli Olma”, “Uyku Düzensizliği”, “Yaşanan Evi/ Şehri Değiştirme”, “Sevdiklerini Kaybetme”, “Evlerin Yıkılması”, “Eğitimden/ Okuldan Uzak Kalma” olarak dokuz kod yer almaktadır. Şekil 2’de bu kategori ve kodlar sunulmuştur.

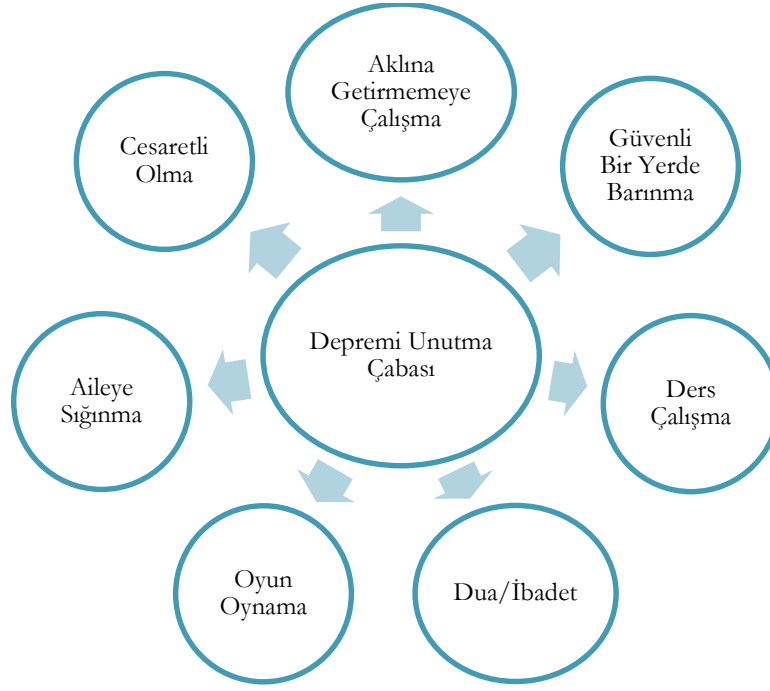

Şekil 2. Deprem Sonrası Olumsuzluklar Kategorisi ve Kodlarına Ait Bulgular

Depremi yaşayan öğrencilere deprem sonrası yaşadıkları olumsuzluklar sorulduğunda alınan cevaplarda öğrenciler en çok deprem sonrası sürekli korku yaşadıklarını belirtmişlerdir. Elif kod isimli öğrenci korkusunu “Öncelikle artçı olduğunda, gece olduğunda sık sık deprem aklıma geliyor, çok korkuyorum. Öleceğimi ve ailemin öleceğini düşünüyorum.” şeklinde açıklamıştır. Öğrencilerin verdiği diğer cevaplara bakıldığında deprem sonrası yaşadıklarından dolayı çok üzgün olduklarını belirtmişlerdir. Tarık kod isimli öğrenci düşüncelerine “ Deprem gelince ağlamam geliyor, gözlerim doluyor ama ağlayamıyorum ve hayatımın değiştiğini anlıyorum. Hayat düzgün gitmiyor önceden farklıydı şimdi farklı, çok üzüliyorum” şeklinde ifade etmiş ve üzüldüğü belirtmiştir. Verilen diğer cevaplara bakıldığında öğrenciler depremden sonra sürekli depremi hatırladığını ve sürekli kendilerini stresli hissettiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca bazı öğrenciler artık eski evlerinde oturmadıklarını başka bir eve taşındıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerden bazıları artık geceleri uyuyamadıklarını uyku düzenlerinin bozulduğunu belirtmişlerdir. Ali kod isimli öğrenci uyku problemini “ Artık gece olunca korktuğum için uyumak istemiyorum, babam uyumamı söylüyor. Annem, babam kardeşlerim hepimiz aynı odada kalıyoruz. Bazen evimiz sallanıyor, hemen dışarı çıkıyoruz.” şeklinde ifade etmiştir. Öğrencilerin birçoğu sevdiği insanların depremde öldüğünü belirtmiştir. Ayşe kod isimli öğrenci deprem sonrası olumsuzlukları “Deprem bana ölen sevdiklerimi hatırlatıyor, yıkık evleri hatırlatıyor, korkuyorum, ağlıyorum.” şeklinde ifade etmiştir. Öğrenciler ayrıca deprem sonrası okullarından ve derslerinden uzak kaldıklarını ve okula belli bir süre boyunca gidemediklerini ifade etmişlerdir.

Depremi Unutma Çabası Kategorisi ve Kodlarına Ait Bulgular

Öğrencilerin deprem sonrasında yaşadığı sorunların üstesinden gelmek için yaptıkları “Depremi Unutma Çabası” temasında verilmiştir. Bu kategori altında “Aklına Getirmemeye Çalışma”, “ Güvenli Yerde Barınma”, “Ders Çalışma”, “ Dua/İbadet”, “Oyun Oynama”, “Aileye Sığınma”, “Cesaretli Olma” olarak yedi kod yer almaktadır. Şekil 3’de bu kategori ve kodlar sunulmuştur.

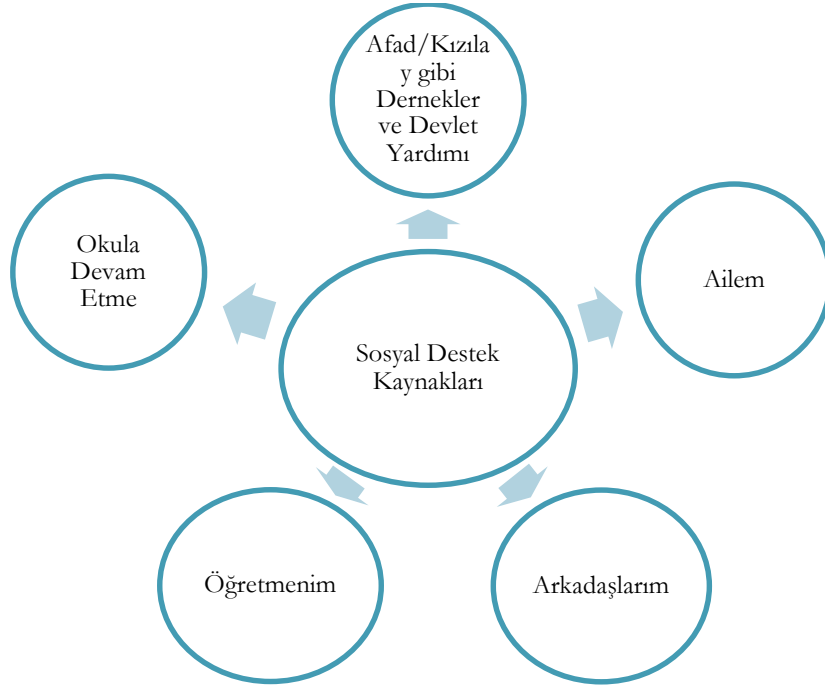

Şekil 3. Depremi Unutma Çabası Kategorisi ve Kodlarına Ait Bulgular

Öğrenciler ile yapılan görüşmeler ve toplanan verilerden elde edilen bilgilerde öğrenciler deprem yaşantılarından kurtulmak için daha çok depremi artık akıllarına getirmemeye çalıştıklarından bahsetmişlerdir. Sema kod isimli öğrenci depremi unutmak için “*Depremi artık aklıma getirmemeye çalışıyorum. Annemde korkmayın deprem oldu geçti. Bir daba burada böyle deprem olmaz dedi.*” şeklinde ifade vermiştir. Öğrenciler aileleri ile birlikte depremi unutmak için depreme dayanıklı güvenli bir yerde kaldıklarını belirtmişlerdir. Hakan kod isimli öğrenci güvenli yeri şu şekilde “*Babam beni kardeşimi ve annemi alıp Ömer dedemlerin evine götürdü evin bahçesinde çadırda kaldık. Babam burasının güvenli bir yer olduğunu söyledi.*” diye tarif etmiştir. Bazı öğrenciler depremi unutmak için derslerini çalıştıklarını, kitap okuduklarını ifade etmişlerdir. Ali kod isimli öğrenci “*Derslerime daba çok çalıştım sanki deprem olmamış gibi*” ifadesi ile depremi ders çalışma sayesinde unutmaya çalıştığını belirtmiştir. Öğrenciler depremi unutmak için ailelerine güvenerek onların destekleri ile depremin üstesinden gelmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bazı öğrenciler oyun oynayarak rahatladıklarını ve depremi unutmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Azra kod isimli öğrenci “*Okulda ve çadır kentte oyunlar oynadık oyun oynarken deprem hiç aklıma gelmiyordu.*” şeklinde ifadesi ile oyunların depremi unutturduğunu belirtmiştir. Bunun yanında bazı öğrenciler dua ederek ve cesaretli olarak depremin etkilerinden kurtulmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

Sosyal Destek Kaynaklar Teması ve Kodlarına Ait Bulgular

Öğrencilerin deprem sonrasında yaşadığı sorunların üstesinden gelmek yardım aldıkları unsurlar “Deprem Yaralarını Sarmada Yardımcı Olanlar” temasında verilmiştir. Bu kategori altında “Afad/Kızılay gibi Dernekler ve Devlet Yardımı”, “Ailem”, “Arkadaşlarım”, “Öğretmenim”, “Okula Devam Etme”, “olarak beş kod yer almaktadır. Şekil 4’te bu kategori ve kodlar sunulmuştur.

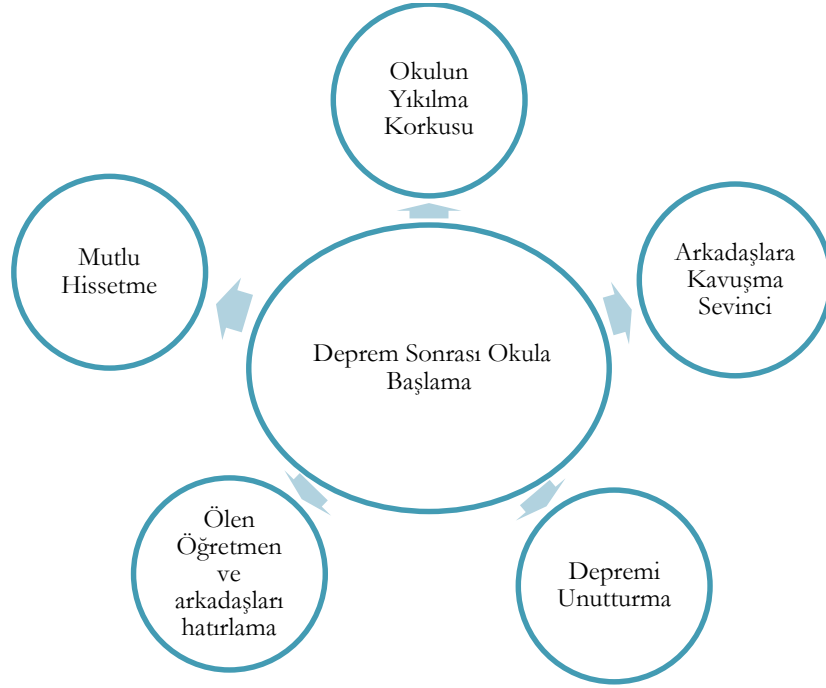

Şekil 4. Deprem'in Yaralarını Sarmada Yardımcı Olanlar Kategorisi ve Kodlarına Ait Bulgular

Öğrenciler ile yapılan görüşmeler ve toplanan verilerden elde edilen bilgilerde öğrenciler depremin yaralarını sarmada kendilerine en çok ailelerinin yardım ettikleri belirtmişlerdir. Ali kod isimli öğrenci “Depremden sonra ailem sürekli beni teselli etti. Korkmamam gerektiğini söyledi. Ben ailemin yanında olduğumda kendimi huzurlu hissediyorum ama bazı çocukların aileleri ölmüş çok üzülüyorum” şeklinde ailesinin desteğinden bahsetmiştir. Okullar açıldığında okula devam eden öğrenciler depremin yaralarını sarmada okulun ve öğretmenlerinin çok yardımı olduğunu belirtmişlerdir. Elif kod isimli öğrenci düşüncelerini “ Okula gidince ve öğretmenlerimi görünce depremi unutuyorum. Öğretmenim deprem konusunda bizi daha çok bilgilendirdi. Artık deprem olursa ne yapacağımı daha iyi biliyorum” şeklinde ifade etmiştir. Bazı öğrenciler ise arkadaşları ile vakit geçirdiklerinde ve onları gördüklerinde depremin yaralarını sardıklarını belirtmişlerdir. Azra kod isimli öğrenci “ Arkadaşlarımı görünce onlarla konuşunca rahatlıyorum. Deprem'in korkusu biraz olsun geçiyor” şeklinde ifade edilmiştir.

Deprem Sonrası Okula Başlama Kategorisi ve Kodlarına Ait Bulgular

Öğrencilerin deprem sonrasında okula başladıklarında neler hissettiği “Deprem Sonrası Okula Başlama” kategorisinde verilmiştir. Bu kategori altında “Okulun Yıkılma Korkusu”, “ Arkadaşlara Kavuşma Sevinci”, “Depremi Unutturma”, “ Ölen Öğretmen ve Arkadaşları Hatırlama”, “Mutlu Hissetme” olarak beş kod yer almaktadır. Şekil 5'te bu kategori ve kodlar sunulmuştur.

Şekil 5. Deprem Sonrası Okula Başlama Kategorisi ve Kodlarına Ait Bulgular

Öğrenciler ile yapılan görüşmeler ve toplanan verilerden elde edilen bilgilerde öğrenciler deprem sonrasında okula başladıklarında okulda karşılaştıkları olumlu ve olumsuz bazı durumlarından bahsetmişlerdir. Okula başladıklarında mutlu olduklarını ve arkadaşlarına kavuşma sevinci yaşadıklarını belirten öğrenciler okul açılınca depremi unuttuklarından bahsetmişlerdir. Ama ölen öğretmen ve arkadaşlarını düşündüklerinde üzüldüklerini ayrıca okulunda deprem tekrar olursa yıkılabileceği düşündüklerinde çok korktuklarını belirtmişlerdir. Tarık kod isimli öğrenci düşüncelerini “*Okula gidince çok mutlu oluyorum, tekrar arkadaşlarımla oyun oynamak derslerime çalışmak çok güzel. Sanki deprem olmamış gibi*” şeklinde belirtmiştir. Ayşe kod isimli öğrenci “*okula gidince öğretmenimizin öldüğünü ve bazı arkadaşlarının da öldüğünü öğrendim çok üzüldüm*” diyerek düşüncelerini ifade etmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma, ilkokulda öğrenim gören çocukların depreme ilişkin deneyimlerini araştırmayı amaçlamaktadır. Bu anlamda depremin ilkokul öğrencileri üzerindeki etkisinin incelendiği bu çalışmada öğrencilerin depremi bazı durumlarda benzer, bazı durumlarda farklı şekillerde anlamlandırıldığı görüşmüştür. 6 Şubat depremini yaşamış olan 46 ilkokul öğrencinin katılımı ile yürütülen bu çalışmada toplanan verilerin analizi sonucunda 5 kategori ve 32 koda ulaşılmıştır. Ulaşılan temalar; Depremi Çağrıştırdıkları, Deprem Sonrası Olumsuzluklar, Depremi Unutma Çabası, Deprem Yaralarını Sarmada Yardımcı Olanlar ve Deprem Sonrası Okula Başlamadır.

Depremi çağrıştırdıkları kategorisinde öğrencilerden alınan cevaplarda binaların yıkılması, insanların korkması, enkaz altında kalanlar, insanların ölmesi, yer sarsıntıları, evsiz kalan insanlar kodlarına ulaşılmıştır. Araştırmanın bu sonuçlarına benzer olarak Yıldırım (2022) araştırmasında depremin öğrencilere ölümü, binaların yıkılmasını, yer sarsıntıları çağrıştırdığı sonucuna ulaşmıştır (Şikoğlu ve İnce, Güney, 2020). Araştırmanın diğer bir kategorisi olan deprem sonrası olumsuzluklar kategorisi sonuçlarına göre depremi yaşayan öğrencilerde sürekli korkma üzüntü, stres hali, uyku düzensizliği gibi olumsuz durumların ortaya çıktığı görüşmüştür. Sönmez (2022) benzer olarak yaptığı araştırma sonucunda öğrencilerde korku, kaygı çabuk öfkelenme, uyku bozukluğu, kötü rüyalar görme gibi olumsuz durumların ortaya çıktığını bulmuştur. Yıldırım (2022) araştırmasının sonucunda deprem sonrasında çocukların tek başına uyuyamadıkları, uyku bozukluğu yaşadığı ayrıca deprem sonrası çocukların korku, panik gibi duyguları yoğun yaşadığını belirtmiştir. Benzer araştırmaların sonuçları incelendiğinde özellikle deprem sonrası çocuklarda fazla miktarda korku oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır (Aral, 2023; Ataç ve Özsezer, 2021; Berkay ve ark. 2003; Gökler Danışman ve Okay, 2017 Sarman, 2012; Tanhan ve Mukba, 2015; Yorulmaz ve Karadeniz, 2021). Araştırmanın depremi unutma çabası kategorisinde öğrencilerin depremi akıllarına getirmemeye çalıştıkları, ailelerine sığındıkları, güvenli alanlarda kaldıkları, dua ettikleri ve cesaretli olmaya

çalıştıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Bununla birlikte Yıldırım (2022) araştırmasında öğrencilerin depreme odaklanmama, yeni hobiler edinme, manevi-dini duygulara yönelme gibi sonuçlara ulaşmıştır. Gülmez (2008) araştırmasının sonucunda dua ve ibadetlerin deprem etkileri ile başa çıkmada etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yapılan diğer araştırmalarda da özellikle depreme maruz kalan öğrencilerin deprem sonrası depremi hatırlarına getirmemeye çalışmaları sonucuna ulaşılmıştır (Akcanbaş, 2009; Aral, 2023; İşmen, 2001). Deprem yaralarını sarmada yardımcı olanlar kategorisinde öğrencilerin aile desteği, arkadaş desteği, öğretmen desteği, okul devam etme ve dernekler yardımı ile depremin etkilerini azalttığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Alan yazındaki araştırma sonuçlarına bakıldığında çocuklara deprem sonrasında yardımcı olmak için psikososyal desteğin önemli olduğu gerekli kurumlarca verilmesinin çocuğun depreme başa çıkmasına yardımcı olacağı belirtilmektedir (Field, Wehrman ve Yoo, 2017; Girardi, Miconi, Lyke ve Rousseau, 2020). Araştırmanın son kategorisi olan deprem sonrası okula başlama kategorisinde okula başlayan öğrencilerin verdikleri cevapta arkadaşlarına kavuşma sevinci, mutlu hissetme ve depremi unutma gibi olumlu sonuçların yanında okulun yıkılması ve ölen öğretmen ve arkadaşlarını hatırlaması gibi olumsuz sonuçlara ulaşılmıştır. Gürbüz ve Koyuncu (2023) yaptığı araştırma sonucunda okulun, öğrencilerin depremi unutmak için kullanılmasının önemli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer olarak Sönmez (2022) araştırma sonucunda okulun psikososyal destek merkezi olarak kullanılabileceği ifade etmiştir. Gürbüz ve Koyuncu da (2023) yaptıkları araştırma sonucunda okul hayatlarına devam eden öğrencilerin depremde yaşadığı olumsuz duygulardan daha kolay uzaklaşacağı sonucuna ulaşmıştır.

Öneriler

Araştırma sonucunda depremin çocuklar üzerinde özellikle korku ve stres etkisi yaptığı görülmüştür. Depremden etkilenen bu öğrencileri için bireysel olarak ya da grupla özellikle korkularını yenme üzerine psikolojik yardım hizmetleri verilmelidir. Okullarda verilen deprem eğitimleri ve tatbikat eğitimleri deprem anında öğrencilerin ne yapması konusunda çok önemlidir. Özellikle bu eğitimlerin yanında deprem sonrası oluşabilecek durumlar ile ilgili de rehberlik eğitimi de sunulmalıdır. Öğrencilerin deprem sonrası ailelerinin yanında güvende hissetmeleri korkuları ile başa çıkmaları açısından önemlidir. Ailelere deprem öncesi ve sonrasında verilecek rehberlik hizmetleri bu açıdan önemlidir. Bu araştırma Adıyaman ili Kâhta ilçe merkezinde bulunan öğrenciler ile sınırlıdır. Farklı yerlerde depremi yaşamış öğrenciler ile yapılacak olan araştırma alanyazına önemli katkılar sunabilir.

Etik Beyan

"*Deprem'in Çocuklar Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi: Nitel Bir Araştırma*" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Gerekli olan etik kurul izinleri Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 22.06.2023 tarih ve 206860 sayılı toplantısında alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu makalede tüm yazarlar makaleye eşit katkıda bulunmuştur.

Çatışma Beyanı

Araştırma ile ilgili diğer kişi veya kurumlarla ilgili herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı/AFAD. (2023). 06 Şubat 2023 Pazarcık-Elbistan Kahramanmaraş depremleri raporu. https://deprem.afad.gov.tr/assets/pdf/Kahramanmara%C5%9F%20Depremi%20%20Raporu_02.06.2023.pdf
- Akcanbaş M. (2009). Çocuklarda ve Gençlerde Afet Psikososyolojisi El Kitabı (I), *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 5(2), 368 - 376
- Aral, N. (2023). Deprem'in Çocuklar Üzerindeki Etkileri. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 6 (11), 93-105.
- Aşık, M. (2021). *Deprem psikososyal destek çalışmalarında görev alan psikolojik danışman ve rehber öğretmen görüşleri (Malatya Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Ata, N. S. (2023). Kahramanmaraş merkezli 6 Şubat depremlerinin kriz yönetimi bağlamında değerlendirilmesi. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 7(Özel Sayı), 59-77.
- Bakır, V. (2021). Olağanüstü durumlara kuramsal yaklaşımlar. İçinde N. Sargın (Ed.), *Çocuk ve ergenlere olağanüstü durumlarda psikososyal destek* (ss. 21-36). Nobel Akademik Yayıncılık.

- Berkay, F., Çelen, N., Kuşdil, (2003). 1999 Marmara Depreminin Mudanya Halkı Üzerindeki Psiko Sosyal Etkileri. *Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (4), 1–24.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (28. Baskı). Pegem Akademi.
- Cadamuro, A., Birtel, M. D., Di Bernardo, G. A., Crapolichio, E., Vezzali, L., & Drury, J. (2021). Resilience in children in the aftermath of disasters: A systematic review and a new perspective on individual, interpersonal, group, and intergroup level factors. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 31(3), 259-275.
- Cénat, J. M., & Derivois, D. (2014). Long-term outcomes among child and adolescent survivors of the 2010 Haitian earthquake. *Depression and Anxiety*, 32, 57-63.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches* (2nd Ed.). Sage.
- Dass-Brailsford, Priscilla; Thomley, Rebecca S. Hage; Talisman, Nicholas W.; Unverferth, Katherine (2015). Psychological effects of the 2010 Haitian earthquake on children: An exploratory study. *Traumatology*, 21(1), 14–21. <https://doi.org/10.1037/trm0000015>
- Dirkzwager, A. J. E., Kerssens, J. J., & Yzermans, C. J. (2006). Health problems in children and adolescents before and after a man-made disaster. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 45, 94–103. <http://dx.doi.org/10.1097/01.chi.0000186402.05465.f7>
- Fan, F., Zhang, Y., Yang, Y., Mo, L., & Liu, X. (2011). Symptoms of posttraumatic stress disorder, depression, and anxiety among adolescents following the 2008 Wenchuan earthquake in China. *Journal of Traumatic Stress*, 24, 44–53. <http://dx.doi.org/10.1002/jts.20599>
- Field J.E., Wehrman J.D. ve Yoo M.S., (2017). Helping the weeping, worried, and willful: psychological first aid for primary and secondary students. *Journal of Asia Pacific Counseling*, 7(2), 169-180.
- Girardi F.J., Miconi D., Lyke C. ve Rousseau C., (2020). Creative expression workshops as Psychological First Aid (PFA) for asylum-seeking children: An exploratory study in temporary shelters in Montreal. *Clinical child psychology and psychiatry*, 25(2), 483-493.
- Gökler Danışman I. ve Okay, D. (2017). Afetlerin çocuk ve ergenler üzerindeki etkileri ve müdahale yaklaşımları. *Türkiye Klinikleri*, 2(3), 189-197.
- Gülmez, Ü. (2008). Deprem tecrübesi yaşayanlarda dinsel anlamlandırma biçimleri ve tutumlar (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gürbüz, F. and Koyuncu, N. E. 2023, “Çocuklar ve Deprem,”. *2nd International Conference on Scientific and Academic Research*. Konya, 14-16 Mart.
- İstanbul Teknik Üniversitesi-İTÜ (2023). 6 Şubat 2023: 04.17 Mw 7,8 Kahramanmaraş ve 13.24 Mw 7,7 Kahramanmaraş depremleri: Ön inceleme raporu. İstanbul Teknik Üniversitesi.
- İşmen, A. E. (2001). Deprem yaşantısına bağlı travma ve çocuklar üzerindeki etkileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 80-104.
- Landrigan, P. J., Forman, J., Galvez, M., Newman, B., Engel, S. M., & Chemtob, C. (2008). Impact of September 11 World Trade Center disaster on children and pregnant women. *Mount Sinai Journal of Medicine: A Journal of Translational and Personalized Medicine*, 75(2), 129–134.
- Liu, M., Wang, L., Shi, Z., Zhang, Z., Zhang, K., & Shen, J. (2011). Mental health problems among children one-year after Sichuan earthquake in China: A follow-up study. *PLoS ONE*, 6, e14706. <http://dx.doi.org/10.1371/journal.pone.0014706>
- Liu, M., Wang, L., Shi, Z., Zhang, Z., Zhang, K., Shen, J. (2011). Mental health problems among children one-year after Sichuan earthquake in China: a follow-up study. *PLoS one*, 6(2), e14706.
- McAdam-Crisp, J. L. (2006). Factors that can enhance and limit resilience for children of war. *Childhood*, 13, 459–477. <http://dx.doi.org/10.1177/0907568206068558>
- Muzenda-Mudavanhu, C. (2016). A review of children's participation in disaster risk reduction. *Jamba (Potchefstroom, South Africa)*, 8(1), 270-270. <https://doi.org/10.4102/jamba.v8i1.218>
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. (3rd Edition). USA: Sage.
- Pedemonte, B. (2007). How can the relationship between argumentation and proof be analysed? *Educational Studies in Mathematics*, 66(1), 23-41.
- Pfefferbaum, B., Jacobs, A. K., Griffin, N., & Houston, J. B. (2015). Children’s disaster reactions: the influence of exposure and personal characteristics. *Current Psychiatry Reports*, 17, 1-6.
- Powell, T., Wegmann, K. M., & Backode, E. (2021). Coping and Post-Traumatic Stress in Children and Adolescents after an Acute Onset Disaster: A Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(9), 4865. <https://doi.org/10.3390/ijerph18094865>
- Proctor, L. J., Fauchier, A., Oliver, P. H., Ramos, M. C., Rios, M. A., & Margolin, G. (2007). Family context and young children's responses to earthquake. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 48(9), 941-949.
- Raccanello, D., Rocca, E., Barnaba, V., Vicentini, G., Hall, R., & Brondino, M. (2023). Coping strategies and psychological maladjustment/adjustment: A meta-analytic approach with children and adolescents exposed to natural disasters. In *Child & Youth Care Forum*, 52(1), 25-63.
- Rath, B., Donato, J., Duggan, A., Perrin, K., Bronfin, D. R., Ratard, R.,... Magnus, M. (2007). Adverse health outcomes after Hurricane Katrina among children and adolescents with chronic conditions. *Journal of Health Care for the Poor and Underserved*, 18, 405–417. <http://dx.doi.org/10.1353/hpu.2007.0043>

- Sarman, A. (2012). *Elazığ ili Karakoçan ilçesinde yaşanan yıkıcı deprem sonrasında, depremi yaşayan İlköğretim çağı çocuklarda kaygı düzeyi, depresyon belirtileri ve etkileyen faktörler* (Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Sert, M. (2021). Olağanüstü doğa olaylarının travmatik etkisi. İçinde N. Sargın (Ed.), *Çocuk ve ergenlere olağaniüstü durumlarda psikososyal destek* (ss. 161-201). Nobel Akademik Yayıncılık
- Sönmez, M., B. (2022). Deprem'in psikolojik etkileri, psikolojik destek ve korkuyla baş etme. *TOTBİD Dergisi* 21, 337-343
- Şalcıoğlu, E., & Başoğlu, M. (2008). Psychological effects of earthquakes in children: Prospects for brief behavioral treatment. *World Journal of Pediatrics*, 4, 165-172. <http://dx.doi.org/10.1007/s12519-008-0032-8>
- Şıkoğlu, E. & İnce-Güney, Y. (2020). 24 Ocak 2020 Sivrice (Elazığ) Depremi'nin kent merkezi. *Dirençlilik Dergisi* 4(2), 275-292.
- Usami, M., Iwadare, Y., Kodaira, M., Watanabe, K., Aoki, M., Katsumi, C., . . . Saito, K. (2012). Relationships between traumatic symptoms and environmental damage conditions among children 8 months after the 2011 Japan earthquake and tsunami. *PLoS ONE*, 7, e50721. <http://dx.doi.org/10.1371/journal.pone.0050721>
- Weems, C. F. (2015). Biological correlates of child and adolescent responses to disaster exposure: A bioecological model. *Current Psychiatry Reports*, 17, 51. <https://doi.org/10.1007/s11920-015-0588-7>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (11. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Yorulmaz, D. S., & Karadeniz, H. (2021). Afetlerin mental sağlığa etkileri. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 2021; 7(2): 392-398.
- Zhou, X., Wu, X., An, Y., & Fu, F. (2014). Longitudinal relationships between posttraumatic stress symptoms and sleep problems in adolescent survivors following the Wenchuan earthquake in China. *PLoS ONE*, 9, e104470. <http://dx.doi.org/10.1371/journal.pone.0104470>

EXTENDED ABSTRACT

In this research, it was tried to determine the perceptions of primary school students who experienced an earthquake and to what extent the earthquake affected their lives. The research problem was determined as "What are the effects of earthquakes on children?". Phenomenology (phenomenology) design, one of the qualitative research methods, was used as the research method. Phenomenology focuses on revealing the essence of an individual's experiences and enabling us to understand these experiences in depth and detail (Patton, 2002; Yıldırım & Şimşek, 2018). Creswell (2007) defines phenomenology research as trying to understand the common meaning of experiences created on concepts or phenomena as perceived by other individuals and the essence of how this experience is lived. The sample of the study consists of 46 primary school students who experienced the February 6, 2023 Adıyaman earthquake. These participants were determined by the criterion sampling method, which is one of the purposeful sampling methods. Büyüköztürk (2020) defines the criterion sampling method as the selection of the sample from situations and events with predetermined characteristics related to the problem of the research. In this study, the criterion was determined as having experienced the earthquake. Face-to-face interviews were conducted with 8 of these students and written answers were obtained from the rest. The semi-structured questions prepared as a data collection tool were collected from the students through written and face-to-face interviews. Before the questions were prepared, similar studies in the literature were examined and ten questions and probe questions were drafted in line with the purpose of the study. These questions were sent to field experts (guidance and psychological counselors and measurement and evaluation experts) for review. As a result of the feedback from the field experts, the questions were re-evaluated in terms of scope and quality and finalized as nine questions and probe questions. The questions were asked face-to-face with 8 students who volunteered to participate in the study and the answers given by the students were recorded with a recording device. The interviews lasted approximately 15-20 minutes. The interviews were conducted in the room of the school counselor to be quiet. In addition, 38 students were asked to answer the questions in writing with the help of a form. The data were collected from the students both verbally and in writing and the analysis phase started. Content analysis was used to analyze the data. The data obtained through content analysis are evaluated more in-depth and allow the dimensions to emerge more clearly (Yıldırım & Şimşek, 2016). In this study, the interview and written responses to collect qualitative data were subjected to content analysis to investigate the effects of the earthquake on children in depth and to reveal possible different categories and themes. Content analysis was carried out in four stages as stated by Yıldırım and Şimşek (2016) "coding the data, finding themes, organizing codes and themes, completing and interpreting the findings". It is essential to ensure the accuracy, consistency, and generalizability of the research, in other words, to ensure reliability and validity. In this study, to confirm the reliability, coding was requested from different field experts other than the researchers. The compatibility between the coding made by the experts and the coding made by the researchers was

checked. Yıldırım and Şimşek (2018) discuss validity as internal validity; credibility and external validity; and transferability. Detailed information obtained in the interviews increases credibility. As a result of the analysis of the research findings, 5 categories and 32 codes belonging to these categories were obtained under the main theme of "Effects of the earthquake" and are presented in titles. How primary school students defined the earthquake after the earthquake and what the earthquake evoked for them were presented in the category "What the Earthquake Evokes". This category was given six codes "Destruction of Buildings", "People Being Scared", "People Under Debris", "People Dying", "Earthquakes", and "People Left Homeless". The negativities experienced by the students after the earthquake were given in the category of "Negativities After the Earthquake". Under this category, there are nine codes "Constant Fear", "Sadness", "Constantly Remembering the Earthquake", "Always Being Stressed", "Sleep Disorder", "Changing the House / City", "Losing Loved Ones", "Destruction of Houses", "Staying Away from Education / School". What the students did to overcome the problems they experienced after the earthquake was given in the category of "Effort to Forget the Earthquake". Under this category, there are seven codes "Trying not to think about it", "Sheltering in a safe place", "Studying", "Prayer/Worship", "Playing games", "Taking refuge with family", and "Being brave". The elements that the students received help to overcome the problems they experienced after the earthquake are given in the category of "Those Who Helped to Heal the Wounds of the Earthquake". There are five codes under this category: "Associations such as Afad/Kızılay and State Aid", "My Family", "My Friends", "My Teacher", and "Continuing School". What the students felt when they started school after the earthquake was given in the category of "Starting School After the Earthquake". There are five codes under this category: "Fear of the school collapsing", "Joy of meeting friends", "Forgetting the earthquake", "Remembering the dead teachers and friends", and "Feeling happy". The findings obtained as a result of the analysis are presented under five categories. According to the results of the study, the most common effects of the earthquake on students were fear and stress. Some other results were that students experienced sleep disorders, lost their loved ones, constantly remembered the earthquake, had trouble attending school, and lost their homes. As a result of the research, it was seen that students experienced fear the most after the earthquake and it was suggested that guidance activities should be carried out intensively, especially after the earthquake.